

Steenkampinstituut
Scholingsinstituut
van het **CDA**

**vereniging van
christen-democratische
gemeente- en
provinciebestuurders**

MODEL-FRACTIEREGLEMENT

mei 1990

Dr. Kuiperstraat 5, 2514 BA Den Haag

CDA-bestuurdersvereniging, tel 070 - 3 92 40 21
Steenkampinstituut, tel. 070 - 3 92 44 61

V9.37

Doel en inhoud partij

WOORD VOORAF

Gebleken is dat CDA-fracties behoefte hebben aan een model voor een fractiereglement. In samenwerking tussen het Steenkampinstituut - het scholingsinstituut van het CDA - en de CDA-bestuurdersvereniging, is nu een model-reglement opgesteld, zodat niet langer elke fractie zelf het wiel hoeft uit te vinden. Overigens is bij de opstelling van dit model, dat gefiatteerd is door het bestuur van de bestuurdersvereniging, dankbaar gebruik gemaakt van eerdere modellen, zoals het model dat een aantal jaren geleden in Noord-Brabant is vervaardigd.

Om misverstanden uit te sluiten zij vooropgesteld dat CDA-fracties zelf beslissen of zij al dan niet een fractiereglement hanteren. Dit model - het woord zegt het al - is bedoeld als handreiking voor fracties die een reglement willen opstellen dan wel een verouderd reglement willen aanpassen. Sommige artikelen van het model-reglement zal men eventueel moeten aanpassen aan de eigen situatie; het maakt nogal wat verschil of er sprake is van een kleine dan wel grote fractie.

Het model-reglement is geschreven vanuit de overtuiging dat goede afspraken en procedures, vastgelegd in een fractiereglement, het functioneren van een fractie bevorderen en onnodige interne conflicten kunnen voorkomen. Men bedenke wel dat niet alles geregeld kan worden en dat een vruchtbare samenwerking in fractieverband vooral afhankelijk is van een gezamenlijke, collegiale, doelgerichte inspanning - gebaseerd op de politieke overtuiging van het CDA en op het eigen verkiezingsprogram. Daarbij moet ieder fractielid de ruimte krijgen om zich te ontplooiën, zonder dat persoonlijke ambities de kans krijgen om te domineren.

Ter wille van de eenvoud is dit model toegeschreven op de gemeenteraadsfracties. Met enige aanpassingen is het echter evenzeer bruikbaar voor fracties in provinciale staten en deelgemeenteraden.

Binnenkort zal ook een handreiking voor fractievoorzitters beschikbaar komen.

Hierna volgt eerst de tekst van het model-fractiereglement en daarna een toelichting op die artikelen die daarvoor in aanmerking leken te komen. Tenslotte is een literatuurlijst opgenomen.

Mr. W. Eikelboom,
directeur Steenkampinstituut

H.G. Cloudt,
ambtelijk secretaris
CDA-bestuurdersvereniging

april 1990

REGLEMENT VOOR DE FRACTIE VAN HET CHRISTEN-DE-
MOCRATISCH APPEL IN DE GEMEENTERAAD VAN
.....

HOOFDSTUK I

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Begripsomschrijvingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

- a. de fractie: de gezamenlijke CDA-raadsleden, met inbegrip van diegenen die tot wethouder zijn gekozen;
- b. de raad: de gemeenteraad;
- c. fractiebestuur: het bestuur van de fractie;
- d. afdelingsbestuur: het bestuur van de gemeentelijke afdeling van het CDA;
- e. ledenvergadering: de leden van de gemeentelijke afdeling van het CDA, in vergadering bijeen.

Artikel 2

Taak van de fractie

De fractie voert haar beleid in de gemeenteraad op de basis van de beginselen van het CDA zoals vastgelegd in het "Program van uitgangspunten" en het door de ledenvergadering vastgestelde program. Zij stelt zich daarbij ten doel zo enigszins mogelijk als eenheid naar buiten te treden en de te verrichten werkzaamheden en te vervullen functies zo goed mogelijk over de fractieleden te verdelen.

HOOFDSTUK II

DE INRICHTING VAN DE FRACTIE

Artikel 3

Samenstelling fractie

1. De fractie wordt voor de duur van de zittingsperiode van de raad gevormd door de raadsleden die gekandi-

- deerd zijn via de door de gemeentelijke afdeling van het CDA ingediende kandidatenlijst.
2. De fractie kan besluiten tot toelating van kandidaat-raadsleden, voor zover zij verkiesbaar geacht worden krachtens hun plaatsing op de door de ledenvergadering definitief vastgestelde kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen.
 3. De fractie kan besluiten tot toelating van raadsleden die anderszins tot de raad zijn toegelaten en die te kennen geven tot de fractie te willen behoren. De fractie wijst het verzoek in ieder geval af indien aanvrager geen lid is van het CDA.
 4. Het lidmaatschap van de fractie eindigt door:
 - a. het ophouden raadslid te zijn;
 - b. het ophouden lid van het CDA te zijn;
 - c. uittreding;
 - d. vervallenverklaring van het lidmaatschap.
 5. De lijsttrekker roept na de gemeenteraadsverkiezingen de op de CDA-lijst gekozen raadsleden voor de eerste maal bijeen. In deze vergadering dient een fractievoorzitter aangewezen te worden.

Artikel 4

Bekrachtiging reglement

De leden van de fractie verklaren bij hun aantreden bekend te zijn met dit reglement en de bepalingen ervan te zullen naleven.

Artikel 5

Fractiebestuur

1. Het bestuur van de fractie bestaat uit een voorzitter, een vice-voorzitter, een secretaris en een penningmeester. Indien de fractie dat wenst, kan zij één of meer gewone leden in het bestuur benoemen.
2. De leden worden in hun functie door en uit de fractie benoemd voor de duur van de zittingsperiode van de raad. Vereniging van functies in één persoon is toegestaan.
3. Het bestuur wordt gekozen vóór de eerste vergadering van de nieuwe raad.
4. Het lidmaatschap van het fractiebestuur is onverenigbaar met het wethouderschap.
5. De fractie kan een lid van het fractiebestuur ontslaan onder opgaaf van redenen.
6. Vacatures worden vervuld in de eerste vergadering na hun ontstaan.

Artikel 6

Taak fractiebestuur

Het fractiebestuur bereidt de besluitvorming in de fractie voor en ziet toe op de naleving van dit reglement. In dit kader is het belast met:

- a. de voorbereiding van de vergaderingen van de fractie;
- b. de uitvoering van besluiten van de fractie;
- c. het toezicht op en de verantwoordelijkheid voor het functioneren van de fractie en de fractiewerkgroepen;
- d. de afhandeling namens de fractie van spoedeisende aangelegenheden;
- e. het onderhouden van contacten met het afdelingsbestuur.

Artikel 7

De voorzitter

1. De voorzitter heeft in het bijzonder tot taak:
 - a. het leiden van de vergaderingen van de fractie en het fractiebestuur;
 - b. het onderhouden van algemene contacten met de andere fracties in de raad;
 - c. het onderhouden van contact met andere CDA-fracties in de provincie;
 - d. de vertegenwoordiging naar buiten van de fractie;
 - e. het onderhouden van contacten met vertegenwoordigers van de nieuwsmedia.
2. Bij afwezigheid wordt de voorzitter vervangen door de vice-voorzitter of een ander lid van het fractiebestuur.

Artikel 8

De secretaris

De secretaris heeft in het bijzonder tot taak:

- a. het verzorgen van de oproepingen voor de vergaderingen van fractie en fractiebestuur;
- b. het verzorgen van de verslaglegging van de vergaderingen van fractie en fractiebestuur;
- c. het verzorgen van de inkomende en uitgaande post van de fractie.

Artikel 9

De penningmeester

De penningmeester beheert de geldmiddelen van de fractie en voert de financiële administratie.

Artikel 10

Fractiewerkgroepen

1. De fractie kan werkgroepen instellen.
2. Deze werkgroepen hebben tot taak de behandeling van vraagstukken op het hun toegewezen terrein van gemeentelijke bemoeienis.
3. De werkgroepen bestaan uit fractieleden, aangevuld met leden van het CDA die na overleg met het afdelingsbestuur door de fractie worden aangewezen.
4. De werkgroepen brengen uitsluitend advies uit aan de fractie.
5. De fractie kan regels stellen omtrent de werkwijze van de werkgroepen.

Artikel 11

Vertegenwoordiging afdelingsbestuur

1. De vergaderingen van de fractie kunnen worden bijgewoond door de voorzitter van het afdelingsbestuur of diens vervanger.
2. Deze heeft het recht in de vergadering het woord te voeren, maar neemt niet deel aan stemmingen.

Artikel 12

Bijstand van de fractie

De fractie kan zich in haar vergaderingen bij de behandeling van bepaalde onderwerpen doen bijstaan door leden van fractiewerkgroepen die geen raadslid zijn, en andere deskundigen.

HOOFDSTUK III

WERKWIJZE VAN DE FRACTIE

Artikel 13

Vergaderingen

1. De fractie vergadert telkens tijdig voor de vergadering van de raad en voorts zo dikwijls als het bestuur dat nodig oordeelt of tenminste een vierde deel van het aantal leden dit onder opgaaf van redenen aan de voorzitter verzoekt.
2. De fractie stelt voor haar vergaderingen per kalenderjaar een vergaderschema vast.

Artikel 14Oproeping en agenda

1. De secretaris zendt als regel tenminste één week voor de vergadering een oproeping aan de leden, vergezeld van een lijst van te behandelen onderwerpen.
2. De fractie kan op verzoek van een of meer leden onderwerpen aan de agenda toevoegen of daarvan afvoeren.

Artikel 15Presentie

1. De fractie vergadert alleen wanneer tenminste de helft van de leden aanwezig is.
2. Wanneer een vergadering om deze reden niet doorgaat, belegt het fractiebestuur zonodig binnen 24 uur een nieuwe vergadering. Deze vergadering wordt gehouden ongeacht het aantal aanwezige leden.

Artikel 16Opening

De vergadering van de fractie wordt geopend met gebed.

Artikel 17Openbaarheid en geheimhouding

1. De vergaderingen van fractie en fractiebestuur zijn als regel niet openbaar.
2. De leden, alsmede de ingevolge artikel 3 lid 2 van dit reglement toegelaten kandidaat-leden en de afgevaardigde van het afdelingsbestuur, zijn, voor zover ter vergadering niet anders is bepaald, tot geheimhouding inzake het besprokene verplicht.

Artikel 18Orde der vergadering

De orde der vergadering wordt bepaald door de agenda als bedoeld in artikel 14. De voorzitter geeft in volgorde van aanmelding het woord bij een agendapunt. Besluitvorming bij een agendapunt vindt plaats als geen der leden meer het woord verlangt.

Artikel 19Besluitvorming

1. De ter vergadering aanwezige fractieleden nemen als regel besluiten met gewone meerderheid der uitgebrachte stemmen.

2. Stemmen over zaken geschiedt mondeling. Wordt geen stemming verlangd, dan wordt het voorstel geacht te zijn aangenomen. Wordt daarentegen wel stemming verlangd, dan vindt deze plaats overeenkomstig het bepaalde in lid 1 van dit artikel.
3. Wanneer de stemmen bij een stemming over zaken staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
4. Stemmen over personen geschiedt schriftelijk. Blanco stemmen worden voor de bepaling van de uitslag van de stemming niet als stem aangemerkt.
5. Over iedere benoeming c.q. besluit waarbij een of meerdere personen in het geding zijn, wordt afzonderlijk gestemd, behalve wanneer het gaat om voordrachten als bedoeld in artikel 20 van dit reglement. Indien één lid stemming verlangt bij een enkelvoudige voordracht dient er een stemming plaats te vinden.
6. Indien bij eerste stemming niemand de meerderheid behaalt, heeft terstond een tweede stemming plaats. Behaalt dan wederom niemand de meerderheid, dan vindt herstemming plaats over de twee personen die het grootste aantal stemmen hebben verworven. Deze twee personen nemen niet aan de herstemming deel. Staken bij herstemming de stemmen, dan beslist het lot.

HOOFDSTUK IV

BIJZONDERE BEPALINGEN

Artikel 20

Voordrachten

1. Het fractiebestuur doet een enkelvoudige voordracht aan de fractie inzake de door de fractie te stellen kandidaten voor plaatsen in commissies, ingesteld op grond van de artikelen 61 en 62 van de gemeentewet, of voor andere gemeentelijke functies. Het fractiebestuur stelt de leden tevoren in de gelegenheid hun voorkeur kenbaar te maken.
2. Het fractiebestuur doet een enkelvoudige voordracht aan de fractie tot aanwijzing van leden van de fractiewerkgroepen, met inachtneming van het bepaalde in artikel 10 lid 3 van dit reglement.

Artikel 21

Aanbeveling kandidaat-wethouders

1. Het fractiebestuur stelt de fractieleden in de gelegenheid zich kandidaat te stellen voor het wethouderschap.
2. Het fractiebestuur voert een gesprek met de kandidaten en vraagt vertrouwelijk om advies aan de voorzitter van het afdelingsbestuur.

3. Het fractiebestuur maakt een aanbeveling op voor de fractie. Indien deze aanbeveling leden van het bestuur persoonlijk aangaat, nemen zij niet aan dat deel van de betreffende vergadering deel.
4. Bij het opstellen van de aanbeveling neemt het fractiebestuur in beschouwing de wensen die de ledenvergadering bij de kandidaatstelling voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad in dit opzicht kenbaar heeft gemaakt.

Artikel 22

Horen van het afdelingsbestuur

De fractie hoort - alvorens ter zake een besluit te nemen - het afdelingsbestuur in ieder geval inzake de volgende aangelegenheden:

- a. de keuze van de partner(s) in het dagelijks bestuur van de gemeente;
- b. een akkoord over een concept-beleidsprogram voor het bestuur van de gemeente;
- c. het tussentijds verbreken van een dergelijke samenwerking;
- d. het toelaten van kandidaat-leden als bedoeld in artikel 3 lid 2, het toelaten van leden als bedoeld in artikel 3 lid 3 of het vervallen verklaren van het lidmaatschap van een lid als bedoeld in artikel 26 van dit reglement.

Artikel 23

Afleggen van verantwoording

1. Het fractiebestuur voert tenminste tweemaal per jaar of zoveel meer als door dit bestuur wenselijk wordt geacht, overleg met het afdelingsbestuur over het door de fractie gevoerde beleid. De resultaten van dat overleg worden ter kennis van de fractie gebracht.
2. Daartoe uitgenodigd door het afdelingsbestuur legt de fractie jaarlijks in de ledenvergadering verantwoording af over het door haar gevoerde beleid in het afgelopen jaar.

Artikel 24

Politiek overleg met derden

Onderhandelingen met andere politieke partijen, fracties of derden worden door het fractiebestuur c.q. leden van de fractie slechts gevoerd indien de fractie daartoe opdracht heeft gegeven. Het resultaat van deze onderhandelingen dient onderwerp van besluitvorming in de fractie te zijn.

HOOFDSTUK V

RECHTEN EN PLICHTEN VAN DE LEDEN

Artikel 25

Verplichtingen van fractieleden

1. De leden van de fractie zijn gehouden de vergaderingen van de fractie en de raad bij te wonen. In geval van verhindering stellen zij hiervan met redenen omkleed de fractievoorzitter in kennis. Bij verhindering tot het bijwonen van de raadsvergadering stellen zij tevens de gemeentesecretaris hiervan in kennis.
2. De leden zijn tevens gehouden de vergaderingen van de raadscommissies waar zij lid van zijn bij te wonen. Bij verhindering stellen zij hiervan hun medelid (-leden) tijdig in kennis en plegen zij overleg over de te treffen voorzieningen of in te nemen standpunten.
3. De leden zijn tevens gehouden andere dan de in het eerste en tweede lid vermelde vergaderingen bij te wonen indien omtrent hun aanwezigheid daarbij afspraken zijn gemaakt in de vergadering van de fractie.
4. Alvorens moties, amendementen, verzoeken tot interpellatie of initiatiefvoorstellen voor de raad in te dienen, brengt een lid het voornemen daartoe ter sprake in de vergadering van de fractie.
In spoedeisende gevallen dient het betrokken lid zijn voornemen aan de voorzitter voor te leggen.
5. Het voornemen om voorstellen als bedoeld in het vorig lid van andere fracties te ondersteunen wordt tevoren in de vergadering van de fractie aan de orde gesteld dan wel, indien de tijd daarvoor ontbreekt, aan de voorzitter meegedeeld.
6. Het voornemen om aan burgemeester en wethouder schriftelijke vragen te stellen wordt tevoren in de vergadering van de fractie aan de orde gesteld.
In spoedeisende gevallen dient het betrokken lid zijn voornemen aan de voorzitter voor te leggen.
7. Als regel wijst de fractie tevoren per onderwerp een woordvoerder aan, die in de raadsvergadering het standpunt van de fractie vertolkt, met inbegrip van mogelijke minderheidsstandpunten. De overige leden voeren over een dergelijk onderwerp niet het woord, tenzij zij in de fractievergadering tevoren hebben aangekondigd op persoonlijke titel te willen spreken, of dit voornemen in spoedeisende gevallen aan de voorzitter hebben meegedeeld.
8. Indien een vertegenwoordiger van de nieuwsmedia contact zoekt met een lid, verwijst het deze naar de voorzitter van de fractie, of het doet aan de voorzitter mededeling van dit contact met kennisgeving van de inhoud daarvan.
9. Indien in de fractie stemafspraken worden gemaakt, dient elk lid zich daaraan te houden, tenzij tijdens

- de vergadering van de fractie een afwijkend standpunt is ingenomen.
10. Indien een lid de vergadering van de fractie niet heeft bijgewoond, dient het een afwijkend standpunt alsnog aan de voorzitter kenbaar te maken.
 11. Doen zich tijdens de vergadering van de raad nieuwe feiten voor, die tot een wijziging van het standpunt van een lid leiden, dan doet dat lid vóór de stemming daarvan mededeling aan de voorzitter van de fractie.

Artikel 26

Vervallenverklaring van het fractielidmaatschap

1. Indien een lid handelt in strijd met het bepaalde in artikel 25 of anderszins in ernstige mate handelt in strijd met het algemeen belang, de belangen van het CDA of de belangen van de fractie, dan wel deze belangen verwaarloost, kan het fractiebestuur het ter verantwoording roepen.
2. Indien naar de mening van het bestuur de verantwoording onvoldoende is en betrokkene in zijn handelen of nalaten volhardt, stelt het fractiebestuur de fractie voor tot vervallenverklaring van het lidmaatschap van het lid over te gaan onder vermelding van de gronden voor het voorstel.
3. Alvorens tot vervallenverklaring van het lidmaatschap over te gaan hoort de fractie het afdelingsbestuur ter zake en stelt zij betrokkene in de gelegenheid zich in de vergadering van de fractie te verantwoorden.
4. Het besluit tot vervallenverklaring van het lidmaatschap dient te worden genomen met tenminste tweederden van het aantal uitgebrachte stemmen in een vergadering waar tenminste driekwart van het aantal leden van de fractie aanwezig is.

Artikel 27

Financiën

1. De fractie verkrijgt haar middelen uit bijdragen van de leden en anderszins.
2. De bijdrage van de leden kan nooit meer bedragen dan 25% van de tegemoetkoming in de kosten waarop zij als raadslid aanspraak hebben.
3. De penningmeester biedt jaarlijks een rekening, met bijbehorende bescheiden, aan de fractie aan.
4. Vaststelling van de rekening door de fractie strekt de penningmeester tot décharge.
5. Aan het einde van de zittingsperiode van de raad vindt afrekening plaats. Over het eventueel resterende saldo beslist de fractie.

HOOFDSTUK VI

SLOTBEPALINGEN

Artikel 28

1. Dit reglement kan te allen tijde worden gewijzigd op de wijze waarop het tot stand is gekomen.
2. In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de fractie.
3. Door vaststelling van dit reglement vervalt het reglement, vastgesteld op
4. Dit reglement treedt in werking op

Vastgesteld in de vergadering van

De CDA-fractie.

De voorzitter,

De secretaris,

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 2

Naast de in dit artikel genoemde programma's kan de fractie zich ook binden aan een collegeprogramma of gemeentelijk beleidsprogram, voor zover de fractie dit aanvaard heeft als basis voor de vorming van het college van burgemeester en wethouders.

Als er in een gemeenteraad zaken aan de orde komen die betrekking hebben op aspecten van het landelijk beleid, zal de CDA-raadsfractie rekening houden met de opstelling van de Tweede-Kamerfractie en vooral met het terzake gestelde in het CDA-program voor de Tweede-Kamerverkiezingen.

Het CDA hecht groot belang aan regelmatige contacten met maatschappelijke organisaties (zie ook artikel 24 van het Program van uitgangspunten). Een fractie zal het daarom ook als haar taak moeten zien geregeld overleg te voeren met maatschappelijke organisaties.

Artikel 3

Het einde van het lidmaatschap van de fractie op de gronden genoemd in artikel 3 lid 4 sub b, c en d houdt tevens in het ter beschikking stellen van de raadszetel door het raadslid. In de Interne partijverklaring, die elk kandidaat-raadslid voor de kandidaatstelling moet ondertekenen, is dit bepaald in artikel 7; deze bepaling is gebaseerd op artikel 2 lid 3, sub d, van het Reglement voor de voorbereiding van de kandidaatstelling voor de verkiezing der leden van de gemeenteraad.

Artikel 4

Voor de kandidaatstelling wordt aan de kandidaat-raadsleden de gelegenheid geboden om kennis te nemen van het fractiereglement. Tijdens de eerste fractievergadering na de verkiezingen verklaren de leden van de fractie bekend te zijn met het reglement en de bepalingen ervan te zullen naleven.

Artikel 5

Indien de grootte van de fractie daartoe aanleiding geeft gaat zij over tot de vorming van een fractiebestuur. Dit kan het geval zijn wanneer een fractie zes of meer leden telt.

Wanneer een fractie besluit geen bestuur te vormen, kiest zij in ieder geval een voorzitter en vice-voorzitter. De functies van secretaris en penningmeester kunnen gecombineerd worden met een andere functie in de fractie.

Een fractielid dat tot wethouder benoemd wordt treedt af als lid van het fractiebestuur maar blijft volwaardig lid van de fractie.

Een besluit tot ontslag van een lid van het fractiebestuur wordt zodanig gemotiveerd, dat de redenen tot ontslag daaruit blijken.

Artikel 6

Het fractiebestuur houdt toezicht op en draagt verantwoordelijkheid voor het functioneren van de fractiewerkgroepen. De fractie stelt de regels voor het functioneren van de fractiewerkgroepen vast en wijst de leden aan. (Zie verder de toelichting bij artikel 10.)

Artikel 7

De fractievoorzitter is degene die contact onderhoudt met de vertegenwoordigers van de nieuwsmidia. Dit betekent dat de andere fractieleden verwijzen naar de fractievoorzitter als woordvoerder, tenzij expliciet anders is afgesproken. (Zie ook artikel 25 lid 6.)

Artikel 8

De secretaris kan bij de verslaglegging van de fractievergaderingen worden bijgestaan door een notulist. De secretaris blijft echter verantwoordelijk voor de taken die in dit artikel zijn opgesomd.

Artikel 9

De financiële verantwoording door de penningmeester wordt geregeld in artikel 27 lid 3.

Artikel 10

Het verdient de voorkeur om in de fractiewerkgroepen standpunten voor te bereiden en beleidsvisies te ontwikkelen over bepaalde vraagstukken op het terrein van het lokaal bestuur en niet de nadruk te leggen op het behandelen van concrete raadsvoorstellen. Ook bij de algemene beschouwingen en de begrotingsbehandeling kunnen de fractiewerkgroepen de fractie ondersteunen en adviseren.

Artikel 11

Het bestuur van de gemeentelijke afdeling heeft onder meer tot taak bij voortdurende politieke toestand en de toestand van het CDA, beide zowel binnen het werkgebied van de afdeling als daarbuiten, te overwegen. Aldus artikel 13 lid 2 van het Standaardreglement gemeentelijke afdeling CDA. Om dit te realiseren is het noodzakelijk dat de voorzitter of een andere vertegenwoordiger van het afdelingsbestuur de vergaderingen van de fractie bijwoont. Het past de vertegenwoordiger van het bestuur om enige terughoudendheid te betrachten. Hij of zij heeft geen stemrecht (artikel 11 lid 2).

Artikel 12

Deze bijstand kan door zowel CDA-leden als niet-CDA-leden geboden worden. Bij deskundigen kan onder andere aan vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties gedacht worden.

De fractie blijft verantwoordelijk voor het bepalen van het standpunt.

Artikel 13

De fractie vergadert in ieder geval tijdig voor de raadsvergadering. Het verdient aanbeveling om al vóór de vergaderingen van de raadscommissies een fractievergadering bijeen te roepen.

Artikel 17

De geheimhouding is regel. Het schenden van deze verplichting kan voor fractieleden leiden tot de sancties die artikel 26 noemt.

Artikel 18

De voorzitter geeft bij voorkeur eerst het woord aan de gewone leden van de fractie en daarna aan de wethouder(s).

Artikel 19

Ook hier geldt bij besluitvorming het vereiste quorum, zoals in artikel 15 bepaald is. De besluitvormingsprocedure is gelijk aan de procedure zoals deze in artikel 18 van het Standaardreglement gemeentelijke afdeling CDA geregeld is.

Artikel 21

Indien bij het opstellen van de aanbeveling door de fractiebestuur, zoals in lid 3 genoemd, over de kandidaten een stemming plaatsvindt is hetgeen artikel 19 bepaalt over besluitvorming van toepassing.

Artikel 23

Artikel 11 lid 3 sub f van het Standaardreglement gemeentelijke afdeling CDA bepaalt, dat in elk geval jaarlijks de bespreking van het politieke beleid, in het bijzonder van de raadsfractie, aan de orde komt in een ledenvergadering. In de resolutie "Appel en weerklank", aangenomen door de partijraad te Hoogeveen op 19 mei 1984, wordt in aanbeveling 20 uitgesproken dat fracties één keer per jaar schriftelijk verantwoording dienen af te leggen van hun beleid. De jaarlijkse verantwoording door de fractie moet als een vereiste worden beschouwd. Het is echter aan te bevelen om tweemaal per jaar verantwoording af te leggen in een ledenvergadering. Aangezien een fractiereglement de ledenvergadering en het afdelingsbestuur niet kan binden zullen hierover tussen fractie en afdelingsbestuur, op basis van

een besluit van de ledenvergadering, afspraken moeten worden gemaakt.

In een gemeentelijke afdeling van het CDA, gevormd door twee of meer wijk- of dorpsafdelingen, is het wenselijk dat de fractie tevens verantwoording aflegt over het door haar gevoerde beleid in een algemene ledenvergadering van de wijk- of dorpsafdeling.

Artikel 24

De fractie verleent de onderhandelaars mandaat, waarna in de fractie over het resultaat van de onderhandelingen besluitvorming plaatsvindt. In het algemeen zal een fractie de onderhandelaars wel ruimte tot onderhandelen moeten geven, met verantwoording aan de fractie achteraf.

Artikel 25

Als een fractielid het voornemen heeft om vragen te stellen aan burgemeester en wethouders is het van belang vooraf overleg te plegen. Dit voorkomt dat anders ten onrechte de vragensteller en de fractie vereenzelvigd worden.

Artikel 26

Het besluit tot vervallenverklaring van het fractielidmaatschap is vatbaar voor beroep bij de Commissie van beroep van het CDA te Den Haag.

Artikel 27

Er dient onderscheid gemaakt te worden tussen de bijdrage aan de fractie en een bijdrage aan de gemeentelijke afdeling van het CDA. In dit verband wordt verwezen naar de Landelijke bijdrageregeling, vastgesteld door het partijbestuur; zie Bestuursforum, december 1989, blz. 335 e.v.

LITERATUUR

Program van uitgangspunten van het CDA. 1)

Statuten en reglementen van het CDA (losbladige uitgave).
1)

Resolutie "Appèl en weerklank", aangenomen door de partij-
raad op 19 mei 1984 (opgenomen in de uitgave "Statuten en
reglementen").

"Bestuurlijke vernieuwing in de verantwoordelijke samenle-
ving"; CDA-bestuurdersvereniging, 1989. 2)

Fractiestrategie; CDA-Scholingsinstituut, 1990, 2e druk. 3)

Artikelen uit Bestuursforum 2)

- "Goede contacten zijn het cement voor een fractie" -im-
pressies van de studiedag Fractiestrategie, door H.
Waterborg; november 1989, p. 293 e.v.
- Functioneringsgesprekken als middel tot verantwoord
met elkaar omgaan, door J. Schrijen en drs. H.J.
Kaiser, oktober 1989, p. 267 e.v.
- Conflicten voorkomen is nog beter dan ze te beheersen -
over fractie-eenheid, discipline en gewetenskwesaties,
door H.H.L.M. Pröpfer, februari 1987, p. 47 e.v.
- De nieuwe fractie van start - een warming-up voor de
komende raadsperiode, door drs. A.J. Nieuwenhuizen,
februari 1986, p. 44 e.v.
- Afdelingsbestuur en fractie - delen van één geheel, door
drs. J.A. Zijlstra, juni 1985, p. 185 e.v.
- Hoe te handelen bij meningsverschillen in een fractie?,
door mr. drs. A.H.M. Dölle, september 1982, p. 262 e.v.
- Afdeling en fractie gezamenlijk verantwoordelijk voor de
CDA-politiek, door ir. J.W. Verkuijlen, december 1981,
p. 361 e.v.

1) Uitgaven van het CDA, tel. 070 - 3924461.

2) Uitgaven van de CDA-bestuurdersvereniging, tel. 070 -
3924021.

3) Uitgave van het Steenkampinstituut, tel 070 - 3924461.

NABESTELLINGEN MODEL-FRACTIEREGLEMENT :

door overmaking van f 3,50 op giro 137000 of bankreke-
ning 30.00.68.778 t.n.v. Centrale verrekenkas CDA,
Den Haag, onder vermelding van "Model-fractiereglement
(BSV)".

48
1990